

Stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk

Jaarverslag 2023

Inhoud

Voorwoord	2
De weidevogelgebieden	3
Verslag van het bestuur	5
Activiteiten	6
Financiën	8
Bijlage 1 Weidevogelgebied De Kroon-Vitens	10
Bijlage 2 Weidevogelgebied De Hoon	17
Bijlage 3 Verslag flora en fauna De Kroon-Vitens 2023	20
Bijlage 4 Wormeninventarisatie De Kroon-Vitens	21
Bijlage 5 Samenstelling bestuur 2023	22
Colofon	23

Voorwoord

Hiermee bieden wij u het jaarverslag 2023 aan van de stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk (WEVS) aan. 2023 was een jaar met wisselende resultaten. Op de Kroon zijn veel broedvogels gezien. Het was zelfs het beste jaar ooit vanaf 2015. Echter, het broedsucces viel tegen. Een logische verklaring hiervoor is dat de predatoren hun slag hebben geslagen. WEVS zoekt naar allerlei middelen om het predatoren lastig te maken, maar de natuur laat zich niet altijd door mensen dwingen. Bovendien zijn rijke gebieden als de Kroon en de Hoon 'lekkere snoepjes' in een omgeving waar voor predatoren veel minder te halen valt.

Wat wel heel bijzonder is dat drie klutenparen twaalf jonge kluten hebben grootgebracht. Op de Hoon, het tweede gebied dat WEVS beheert, stabiliseert het aantal weidevogels. In de bijlages leest u de resultaten van deze twee weidevogelgebieden.

De conclusie over 2023 is dat er nog veel werk te doen is. Wij willen een groeiend aantal weidevogels zien. Daarvoor hebben wij naast het vele (vrijwilligers)werk ook de overheden en de samenwerking met diverse (natuur)organisaties nodig. Het bestuur zet zich daarvoor de komende jaren in.

Wij danken de vele vrijwilligers voor het prachtige werk van het afgelopen jaar. De natuur en de weidevogel in het bijzonder verdienen het. Dankzij de inzet van hen kunnen wij de Kroon en de Hoon beheren en onderhouden. En dat is ook te danken aan de goede samenwerking met Vitens en de pachters, de gebroeders Sturkenboom (De Kroon) en Michiel Miltenburg (De Hoon).

Jan Buys

Voorzitter Stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk

De weidevogelgebieden

WEVS heeft twee gebieden in beheer, de Kroon en de Hoon.

De Kroon

In 2014 heeft de gemeente Houten ongeveer 10 hectare weiland genaamd De Kroon aangekocht. De keuze is op De Kroon gevallen, omdat dit weiland van oudsher weidevogelrijk is. Een belangrijk tweede argument daarbij is dat het land altijd traditioneel gebruikt is en er is bovendien een nat gedeelte (zogenoeten 'plasdras') in aanwezig is wat voor weidevogels een belangrijke trekpleister kan zijn.

Ligging

Het gebied De Kroon ligt in het Eiland van Schalkwijk tussen de Waalseweg en de Schalkwijkse weterring en is op de onderstaande kaart roze gearceerd.

Terrein Vitens

Vitens heeft in 2018 het aangrenzende perceel (rechts van het roze gearceerde deel) aangekocht. In 2019 is de samenwerking met Vitens geïntensiveerd en middels constructieve gesprekken onderling stemt Vitens het beheer van zijn terreinen af op weidevogels, zodat er nu effectief een weidevogelleefgebied van ongeveer 30 hectare is ontstaan is.

De Hoon

Het gebied De Hoon ligt tussen het Amsterdams Rijnkanaal en de Rondweg in Houten en hoort bij het oorspronkelijke weidevogelgebied 'de Meerpaal'. Het gebied is circa 10 hectare. De gemeente Houten is eigenaar en heeft tot en met 2021 samen met vrijwilligers het beheer verzorgd. De gemeente heeft WEVS gevraagd de verantwoordelijkheid voor het beheer over te nemen. Dat is met ingang van 2022 de situatie en sindsdien verzorgen wij samen met de vrijwilligers en een veehouder het beheer.

Verslag van het bestuur

Werkzaamheden bestuur

WEVS werkt aan de uitbreiding van de weidevogelgebieden op het eiland van Schalkwijk. Hiervoor hebben wij contact en overleg op bestuurlijk en ambtelijk niveau met de gemeente Houten, de provincie Utrecht en met ons verwante organisaties.

Zonneveld 'De Heul'

Zijn wij het niet eens met een besluit van de gemeente of de provincie dan gaan wij daartegen in verzet. Zo zijn wij het niet eens met het verstrekken van een omgevingsvergunning voor het aanleggen van een zonneweide in het gebied wat 'De Heul' op het eiland van Schalkwijk wordt genoemd (gelegen tussen de Provincialeweg en het Amsterdam Rijn Kanaal). Het grootste bezwaar van het bestuur is dat er niets gedaan wordt om de weidevogel te beschermen of een alternatief gebied te realiseren waarop de weidevogels terecht kunnen. Het college van B&W heeft de zienswijze van het bestuur naast zich neergelegd. Het bestuur heeft daarop een handhavingsverzoek ingediend bij het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht. Het college heeft helaas dit verzoek niet gehonoreerd. De kans van slagen om de kwestie met een goed resultaat verder te brengen is gering. Om die reden besluit het bestuur het handhavingsverzoek niet verder voort te zetten.

Overleg gemeente en BoerenNatuur Utrecht Oost

Voor ons doel - meer optimale weidevogelleefgebieden – hebben wij een goede partner in BoerenNatuur Utrecht Oost (voorheen het Collectief Utrecht Oost). Deze heeft in beeld gebracht wat de actuele situatie is op het Eiland van Schalkwijk, zowel voor wat betreft de weidevogels als de bereidheid van veehouders om zich in te zetten voor de weidevogels. Beide aspecten leverden een hoopvol beeld op. Samen met WEVS is op basis hiervan een aanpak gemaakt en aangeboden aan de gemeente. De gemeente wil er wel mee aan de slag en heeft het realiseren van 100 hectare weidevogelleefgebied opgenomen in het collegeprogramma. Het bestuur heeft om die reden met wethouder Van den Berg van de gemeente Houten (met in portefeuille natuur, groen en biodiversiteit) overleg gevoerd. De manier waarop de gemeente dit doel wil realiseren blijft nog onduidelijk. Zij stelt dat onder meer afhankelijk van de opbrengsten uit de woningbouw op het Eiland van Schalkwijk. Vooruitlopend hierop maakt BoerenNatuur Utrecht Oost door een actieve benadering van boeren en het optimaal benutten van de beschikbare budgetten steeds meer afspraken met boeren over weidevogelbeheer. Om dit te bestendigen is wel structureel budget vanuit de gemeente en provincie nodig.

Provincie Utrecht

De provincie kan een bepaald gebied aanwijzen als weidevogelleefgebied. Met deze benaming (status) krijgt het gebied de nodige bescherming. Wij willen voor de Kroon, de Hoon en Vitens ook zo'n status van de provincie Utrecht krijgen. Hiervoor zijn de eerste contacten op ambtelijk niveau gelegd.

Wij hebben de provincie Utrecht per brief verzocht het aantal gebieden voor de weidevogels in de provincie uit te breiden. Dit verzoek sluit aan op het Nationaal Programma Landelijk gebied van de Rijksoverheid waarin er voor de provincie Utrecht nog een onbekend areaal van weidevogels moet komen. Een deel daarvan zou heel goed kunnen worden ingevuld op het Eiland van Schalkwijk. De financiering is vanuit het Rijk en de provincie heeft de regie. Hierin wordt de samenwerking met BoerenNatuur Utrecht Oost en de milieuwerkgroep Houten gezocht. Wij pleiten gezamenlijk voor uitbreiding van en perspectief voor de weidevogels.

De samenwerking met Vitens verliep ook dit jaar erg prettig en goed. Vitens heeft inmiddels besluiten genomen over het beheer van zijn gronden en daar is veel aandacht voor de weidevogels. Daarmee krijgt het weidevogelleefgebied een steviger basis en we verwachten dan ook dat dit de komende jaren mooie resultaten gaat opleveren.

Activiteiten

Met BoerenNatuur Utrecht Oost zoeken wij de actieve samenwerking op om boeren naar een meer weidevogelrijk land te bewegen. Hiervoor zijn de nodige (in)formele contacten gelegd en worden er concrete activiteiten opgezet.

De excursie op 14 mei 2023 naar de Kroon in het kader van de nationale vogelweek van Vogelbescherming is druk bezocht. We wandelen dan met de deelnemers vanaf de Linielanding naar de Schalkwijkse wetering ofwel naar de kopse kant van het weidevogelgebied. Vanaf de kade van de wetering zijn de weidevogels goed te zien. Een reactie van een deelnemer spreekt voor zich: "Ik vond het een mooi gebied en het was interessant om te horen hoeveel er gedaan wordt door de vrijwilligers om het allemaal gaande te houden. Het heeft me wel weer doen realiseren hoe kwetsbaar dit soort gebieden zijn en hoe belangrijk het werk van deze vrijwilligers is."

In 2022 is er op de Kroon een vossenraster geplaatst. Doel is vanzelfsprekend het voorkomen van predatie van vossen, maar ook van katten. Of dat gelukt is, is moeilijk na te gaan. Bovendien is er ook nog gevaar vanuit de lucht, kraaien, reigers, roofvogels etcetera. Er is daarom besloten het vossenraster in 2023 niet meer te plaatsen. Zeker ook omdat op het terrein van Vitens ook geen vossenraster is geplaatst en het resultaat daar goed te noemen was.

WEVS heeft in 2023 voor het eerst deelgenomen aan de activiteitenmarkt op 6 september 2023 op het Rond in Houten. De belangstelling voor onze kraam was groot. Met vogelgeluiden, promotiemateriaal en een quiz hebben wij de bezoekers kunnen boeien voor de weidevogel.

Financiën

Verpachting van de weidegrond

In 2023 is de stichting ook een pachtovereenkomst met de gemeente Houten aangegaan voor het weidevogelgebied De Hoon in Houten. Het gebied is door de stichting verpacht aan veehouderij Miltenburg. Net als in voorgaande jaren blijft er een klein positief verschil over tussen de pachtsom die door de pachters (gebroeders Sturkenboom voor De Kroon en veehouderij Miltenburg voor De Hoon) aan de stichting wordt betaald en de pachtsom die de stichting afdraagt aan de gemeente. Het verschil tussen pachtinkomsten en pachtafdracht wordt gebruikt om kleine werkzaamheden, aanschaf van onderhoudsmaterialen en algemene kosten te dekken en een klein eigen vermogen voor de stichting op te bouwen.

Financiële verantwoording

De inkomsten en uitgaven van de stichting staan in onderstaande overzichten vermeld. Daarnaast staan in dit overzicht ook de gelabelde gelden vermeld van de vrijwilligers weidevogelbeheer, de voormalige Vogelwacht afdeling Nieuwegein en Weidevogelbeheer De Hoon. De stichting beheert de financiën voor deze gelabelde gelden, de bedragen zijn gelabeld in onze boekhouding en worden alleen aan in dit gebied gekoppelde activiteiten of uitgaven benut.

BEGROTING 2023			
INKOMSTEN		UITGAVEN	
Te ontv. pacht De Kroon	€ 5.094,00	Onderhoud vossenraster	€ 400,00
Te ontv. pacht De Hoon	€ 5.800,00	Onderhoud De Kroon	€ 780,00
		Onderhoud De Hoon	€ 250,00
		Bestuurskosten	€ 50,00
		Te betalen pacht De Kroon	€ 3.700,00
		Te betalen pacht De Hoon	€ 4.225,00
		Bankkosten	€ 130,00
Negatief saldo	€ -	Positief saldo	€ 1.319,00
Totaal	€ 10.894,00	Totaal	€ 10.894,00

REALISATIE 2023			
INKOMSTEN		UITGAVEN	
Ontvangen pacht De Kroon	€ 5094,00	Onderhoud vossenraster	€ -
Ontvangen pacht De Hoon 2022	€ 2900,00	Onderhoud De Kroon	€ 56,94
Ontvangen pacht De Hoon 2023	€ 5800,00	Onderhoud De Hoon	€ 601,50
Donatie Experts burgerberaad energie 2040	€ 300,00	Bet. Pacht gem. Houten De Kroon	€ 3700,00
		Bet. Pacht gem. Houten De Hoon	€ 4224,40
		Bankkosten	€ 163,41
		Webruimte en hosting	€ 27,98
		Zaalhuur verg. vrijwilligers	€ 42,50
		Aankoop plasdraspomp De Hoon	€ 659,61
		Kraam activiteitenmarkt 2023	€ 35,00
		Representatie nav overlijden	€ 25,00
Negatief saldo	€ -	Positief saldo	€ 4557,66
Totaal	€ 14.094,00	Totaal	€ 14.094,00

BALANS BOEKJAAR 2023 (31-12-2023)			
ACTIVA			
		31-12-2023	31-12-2022
Liquide middelen	Bank; saldo per 31 december 2023	€ 23.555,72	€ 18.998,06
	Nog te ontvangen pacht De Hoon		€ 2900,00
Totaal		€ 23.555,72	€ 21.898,06
PASSIVA			
		31-12-2023	31-12-2022
Passiva	Vermogen Stichting	€ 12.947,92	€ 10.630,65

Nog te betalen pacht 01/04-31/12-2023 aan gemeente Houten De Kroon	€ 2.775,00	€ 2.775,00
Gelabeld budget weidevogelbeheer (Wvb)	€ 5.390,58	€ 5.390,58
Gelabeld budget gelden Vogelwacht Utrecht (VWU)	€ 2.442,22	€ 3.101,83
Gelabeld budget gelden weidevogelgebied De Hoon	€ -	€ --
	€ 23.555,72	€ 21.898,06

31 december 2023

Penningmeester Stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk: Jaap ten Boer

Bijlage 1 Weidevogelgebied De Kroon-Vitens

Inleiding

2023 was een jaar met veel broedvogels maar een iets tegenvallend broedsucces voor de weidevogels. Hoogtepunt was het succesvol broeden van drie paar kluten die twaalf jongen hebben grootgebracht.

Veel weidevogels zijn gaan broeden op de Kroon in het natte voorjaar. De precieze gegevens staan hieronder vermeld bij de bespreking van de afzonderlijke soorten. Helaas zijn veel nesten gepredateerd en zijn ook veel jonge vogels het slachtoffer geworden van predatoren. Het is lastig om een precieze oorzaak hiervan vast te stellen. Wij hebben het sterke vermoeden dat groepen kraaiachtigen (tot wel vijftig te gelijk) hier schuldig aan zijn. Echter de vos heeft het gebied ook bezocht zoals bleek uit opnames met een cameraval. Het aantal katten wat via de ingang van de Kroon is binnengekomen lijkt duidelijk minder te zijn. In een achter het kattenhek geplaatste val werd geen enkele kat aangetroffen (wel een egel!) terwijl vorig jaar voordat het kattenhek werd geplaatst er meer dan 10 katten in de val zijn gevangen (en weer zijn losgelaten). We kunnen dus wel concluderen dat de plaatsing van het kattenhek succesvol was. Predatie door roofvogels (de buizerd broedt vlakbij), reigers, ooievaars of kleine marterachtigen is ook aannemelijk. Door omstandigheden is begrazing in de broedtijd op een deel van de Kroon door een paar drachtige koeien niet doorgestaan wat wellicht ook negatief heeft gewerkt.

Broedvlot

In de zomer is op de plasdras van Vitens een broedvlot geplaatst. Visdiefjes en scholekster hebben het vlot verkend maar alleen een kleine plevier heeft er zijn nest gebouwd dat helaas verloren is gegaan.

Zwart plastic

Om de sterk uitbreidende moerasvegetatie op de plasdras van de Kroon te onderdrukken is op twee plaatsen deze winter een laag zwart landbouwplastic aangebracht verzaaid met tegels. Op het plastic van het eiland op de plasdras zijn op een aantal plaatsen laagjes schelpen aangebracht voor het creëren van broedmogelijkheden. En dat heeft gewerkt! Op de schelpen hebben een paar kieviten, kleine plevieren en drie paar kluten succesvol gebroed. De scholekster broedplank heeft wel als zitplaats voor visdiefjes en andere vogels gediend maar het eerste broedgeval moet nog plaats vinden.

De inventarisaties zijn weer op de gebruikelijke wijze door de beheerders uitgevoerd. In het voorjaar heeft de beheerder een kwartel zien opvliegen. Daarna is er extra goed geluisterd naar kwartels maar die zijn verder niet waargenomen. Ook is voor het maaien goed geluisterd of de kwartelkoning riep, maar zonder succes.

Frezen en stuwen

Omdat het frezen van het gedeelte van het land van Vitens vorig jaar een aanzienlijke toename gaf van het aantal broedende kieviten is bij wijze van proef ook op het middelste

gedeelte van V2 (waar nooit weidevogels broeden) ongeveer 150 vierkante meter gefreesd. Dit heeft echter niet geleid tot broedgevallen. Overigens is het frezen op VW4 ook weer uitgevoerd wat weer leidde tot flinke aantallen broedende Kievieten.

Dit jaar hebben wij het water in de greppels V1 en V2 eind april laten weglopen om de groei van rietgras en andere water minnende planten in de greppels af te remmen.

Omdat het frezen van het gedeelte van het land van Vitens vorig jaar een aanzienlijke toename gaf van het aantal broedende Kievieten is bij wijze van proef ook op het middelste gedeelte van (waar nooit weidevogels broeden) ongeveer 150 vierkante meter gefreesd. Dit heeft echter niet geleid tot broedgevallen. Overigens is het frezen ook weer uitgevoerd wat weer leidde tot flinke aantallen broedende Kievieten.

Het aanleggen van nieuwe stuwen bij Vitens en het weidevogel gerichte beheer heeft duidelijke positieve resultaten. Zo hebben er drie paar gele kwikken succesvol op het zeer bloemrijke gedeelte van Vitens gebroed. In de zomer zijn op de grens VW3 en VW4 twee zonaangedreven pompen geplaatst, die een aantal van de greppels op het land van Vitens van water voorzien wat een sterke toename gaf van het aantal voedselzoekende vogels.

Hieronder worden de afzonderlijke broedvogels behandeld. Daarna volgt in tabelvorm het verloop van de broedvogels in de tijd en de verklaring van de gebruikte afgekorte gebiedsaanduidingen.

Grutto

De eerste grutto's verschenen midden maart op de Kroon en vestigden zich over een periode van 1.5 maand op diverse plaatsen in het gebied. Ook grutto met kleurringcode R3LYBR kwam voor het vierde jaar weer broeden. Manke Nelis de grutto met de afhangende rechterpoot werd weer voor het derde jaar op rij alarmerend waargenomen.

De gruttoparen zaten op de locaties: V1 (4-5), V2.1(1), VW4, VM2, VO2 (2-3). Het aantal bedraagt 7 tot 9 broedparen. Dit is het hoogste aantal broedparen sinds het op weidevogels gerichte beheer is begonnen. Mogelijk is dit veroorzaakt door de jonge vogels die de afgelopen twee jaar zijn grootgebracht in het gebied.

Op 14 juni verbleven er 3 vliegvlugge jonge grutto's op de plasdras terwijl er tegelijk achter op het land van Vitens nog een paartje heftig alarmeerde en die dus ook grote jongen hadden. De schatting is dus dat er 4-7 jonge grutto's zijn groot gebracht iets minder dan vorig jaar maar wel het derde jaar op rij dat er jonge grutto's zijn uitgevlogen.

Tureluur

Het blijft goed gaan met het aantal broedparen van de tureluur in het gebied. Er waren paren op V1 (2-3), V2.2 en plasdras (3-4) en VW4, VM2 en VO2(3). Totaal waren er 8-10 broedparen. Het lijkt of het maximaal haalbare aantal broedparen in het gebied is bereikt. Er werden slechts 2 opgroeiende jonge tureluurs waargenomen wat duidelijk minder is als vorige jaren. Ook werden de gebruikelijke groepjes jonge tureluurs op de plasdras niet waargenomen. Het broedsucces was matig. Een optimistische schatting op basis van het gedrag van de ouders is dat 3 paar jongen heeft groot zien worden.

Kievit

De kievit is de meest algemene weidevogel in het gebied. Broedparen waren aanwezig op V1 (8), V2.2 en plasdras (6), VW4(6), VW3(1), VW2(1), VM2(2) en VO2(3) Het aantal broedparen bedroeg 27 paar. Heel snel bleek dat veel nesten verloren gingen en er tenminste 5 tweede broedpogingen kwamen. Zo gingen enkele paartjes vlak bij de schuilhut een tweede nest bouwen en ook ging een paartje broeden op de schelpen van het eiland. Dit nest is succesvol uitgekomen en heeft vliegvlugge jongen opgeleverd. Volgroeide jonge kieviten werden maar mondjesmaat waargenomen wat weer aangeeft dat er veel predatie is geweest. Het aantal broedparen wat een of meer jongen heeft grootgebracht wordt geschat op maximaal 5 wat heel karig is.

Scholekster

Ook dit jaar was er een broedgeval van de scholekster die een nest had langs de plasdras. En ook dit jaar is het nest leeggehaald voordat de jongen zijn uitgekomen. Het nest was goed vanuit de hut te observeren en zat pal naast het nest van een kievit die ook is leeggehaald. Ofschoon de scholeksters het broedvlot daarna hebben verkend is het niet tot een nest gekomen.

Kluut

Eind april werd voor het eerst een kluut op de plasdras gezien. Medio mei waren er drie en ging er een paartje broeden op het kleine eilandje recht voor de hut. Een van de broedende vogels was het vrouwtje met Franse kleurringen die vorig jaar ook heeft gebroed. Op 22 mei waren er 6 volwassen kluten waarvan twee paartjes op de schelpen op het grote eiland waren gaan broeden, dus nu drie nesten. Op 25 mei bleek het nest op het kleine eiland te zijn leeggehaald en de gekleurde kluut was verdwenen. Maar er waren die dag wel 6 volwassen kluten die drie nesten op het grote eiland hadden! Er is geen simpele verklaring voor dit raadsel.

Tenminste drie van de kluten waren in het tweede kalenderjaar. Dat zouden dus goed de jonge kluten van vorig jaar kunnen zijn. Alle drie de nesten zijn uitgekomen en alle 12 de jonge vogels zijn uitgevlogen. Op 27 juli zijn alle kluten vertrokken van de plasdras. Het was net als vorig jaar opvallend om te zien hoe fanatiek de oude kluten hun nesten en jongen verdedigden. Geen enkele vogel werd in de buurt van de nesten of jongen getolereerd. Zelfs de op het eiland ook broedende kleine plevier had het heel moeilijk maar heeft wel jongen grootgebracht.

Kleine plevier

Drie paar kleine plevieren hebben dit jaar nesten in het gebied gehad. Een paar had zich genesteld op VW4 langs de weg Hier zijn jongen uit het nest gekomen, maar die hebben het niet overleefd. Een paar broedde op het grote eiland op de plasdras en heeft twee jongen grootgebracht. Een paar had een nest eind juni op het broedvlot wat is leeggehaald. Waarschijnlijk had dit paartje al eerder een nest op het gebied van Vitens wat ook geen jongen heeft opgeleverd.

Wintertaling

Vorig jaar is het eerste broedgeval van de wintertaling op de Kroon vastgesteld. In vroege voorjaar verbleven verschillende paartje op de plasdras. Een paartje werd tot 2 mei waargenomen. Het is mogelijk dat dit paartje is gaan broeden maar bewijs is er niet.

Slobeend

Het gebied wordt steeds aantrekkelijker voor de slobeend. In het voorjaar werden er tot 11 exemplaren (waarvan 8 man) tegelijk waargenomen. Uiteindelijk zijn er tenminste 4 broedparen geweest. Twee broedparen op V1 waar ook een nest is gevonden en twee in het achterste gedeelte van de Kroon en Vitens. Over het broedsucces is niets bekend.

Wilde eend

Het geschatte aantal broedgevallen is 6 waarvan ongeveer 4 paar pullen heeft gekregen.

Krakeend

Ook ongeveer zes paar krakeenden verbleef in het gebied. Broedsucces is onbekend. Er zijn nog nooit pullen in het gebied gezien.

Kuifeend

Een of twee paartjes verbleven in de broedtijd in het gebied en hebben er waarschijnlijk hun nest gehad. Jonge vogels zijn niet waargenomen.

Meerkoet

Ongeveer 5 paar meerkoeten hebben gebroed en van tenminste 2 paar zijn jongen grootgebracht.

Waterhoen

Twee paartjes waterhoen hebben weer gebroed bij de plasdras en beide hebben jongen gekregen.

Fazant

Begin juli zijn enkele jonge fazanten op VO1 waargenomen. Een enkele keer is ook een man gezien.

Witte kwikstaart

Een paar deed zonder succes een broedpoging in de schuilhut. Er moeten een of twee paar witte kwikken gebroed hebben in of vlak bij het gebied gezien de het foerageren van ouders met jonge vogels.

Gele kwikstaart

Deze schaarse weidevogel doet het steeds beter wat vooral ook komt door de zeer bloemrijke akkers op het gebied van Vitens. Totaal waren er 4 broedparen aanwezig op V2.2(1), VW2(2), VW3(1) en VW4(1). Tenminste 3 broedparen kregen jonge vogels, die zijn uitgevlogen wat een mooi resultaat was.

Graspieper

Er hebben 2-3 paartjes graspiepers op locaties VW3(1) , VW4(1?) en V2.1(1) gebroed en deze hebben jongen grootgebracht.

Mogelijke andere broedende zangvogels

Enkele kleine karekieten zongen vrij langdurig in rietzomen langs de sloten net als een bosrietzanger en een rietzanger. Het is aannemelijk dat de kleine karekiet daadwerkelijk heeft gebroed gezien de alarmerende vogels die eind juli bij de plasdras werden waargenomen. Ook was er een zingende rietgors op de scheiding van de Kroon en Vitens en werden er ook jonge vogels waargenomen.

Een groep van tot 500 brandganzen foerageerde tot eind april op het achterste gedeelte van het gebied waardoor het gras daar lang heel kort bleef en daarmee de nestelende Kieviten erg zichtbaar waren wat mogelijk heeft bijgedragen aan het lage broedvogelresultaat dit jaar.

Bijzondere vogelwaarnemingen dit jaar waren de aanwezigheid van 4 beflijsters in het voorjaar en tot 4 paapjes, 2 roodborsttapuiten en 5 tapuiten tegelijk in het najaar. Deze verbleven vooral in de kruidenrijke vegetatie op VW2,3,4. Buiten de gebruikelijke steltlopers waren er dit jaar ook een bonte strandloper, een zwarte ruiter, een regenwulp en tot 3 bokjes die kwamen voedsel zoeken. Ook een kleine zilverreiger was voor een tijdje aanwezig net als een purperreiger. Het op VW1 aangelegde zonnebloemen veld was een magneet voor vinkachtigen in het najaar met tot 300 groenlingen, 25 putters, 25 kneutjes, 50 vinken en enkele kepen tegelijk etend van de zonnebloempitten.

Het was even schrikken dat een vos een burcht ging maken in een zandhoop op het terrein van Vitens. Gelukkig heeft dit niet tot de vestiging van een burcht geleid.

Overzicht broedvogels de Kroon/Vitens

In onderstaande tabel staan de aantallen broedparen en tussen haakjes het broedsucces (het aantal broedparen waarvan er sterke vermoedens zijn dat tenminste een jong is grootgebracht).

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Grutto	3-5	2 (2)	3-5 (3)	7-8 (4-5)	8-9 (4-5)	9-10 (2?)	7 (5)	5-6 (4-5)	7-9 (3)
Kievit	2	4-5 (0)	4-1	9-3	14-16 (4-6)	19 (1?)	21 (10)	23 (15)	27 (5)
Tureluur	2	2-3 (2)	5 (5)	5-6 (5)	9 (4-6)	9 (3-5)	13 (5)	11 (6)	8-10 (3)
Scholekster	0	0	0	0	0	1 (0)	1-2 (0)	1 (1)	1 (0)
Kluut	0	0	0	0	0	0	0	1 (1)	4 (3)
Kleine plevier	1 (?)	0	2 (?)	2 (?)	2 (0)	2 (0)	2-3 (0)	3 (2)	3 (1)
Slobeend	1	1?	2 (?)	3 (3)	3-4 (?)	2-4 (?)	3 (?)	4 (2)	4 (?)
Wilde eend	0	1 (1)	2 (2)	3 (3)	6 (?)	6 (?)	4-6 (?)	6 (4)	6 (4)
Krakeend	0	0	2 (2)	2 (?)	4-5 (?)	4-5 (?)	4(?)	6 (?)	6 (?)
Kuifeend	0	1 (1)	1 (1)	1-2 (?)	1 (?)	1 (?)	1 (?)	1 (?)	1-2 (?)
Grauwe gans	0	0	0	0	0	2 (0)	1 (0)	0	0
Nijlgans	0	0	1 (1)	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	0	0	1 (?)	Enkele (?)	5-6 (3-4)	6 (2-3)	4-6 (2)	5 (2)	5 (2)
Waterhoen	0	0	0	0	0	0	1 (?)	1 (2)	2 (2)
Fazant	0	0	0	0	0	0	0	1 (1)	1 (1)
Witte kwikstaart	0	0	1 (1)	0	0	0	0	2-2	1-2 (1-2)
Gele kwikstaart	0	0	0	0	0	1 (?)	1 (?)	1-2 (1)	4-3
Graspieper	0	1-2 (1)	0	0	0	1-3 (?)	1 (?)	2 (2)	2-3 (2-3)
Kleine karekiet	0	0	1	0	0	1-2 (0)	2 (?)	4 (?)	1 (?)
Bosrietzanger	0	0	0	0	0	0	0	2 (?)	1 (?)
Rietgors	0	1 (?)	0	0	0	1-2 (?)	1 (?)	1 (?)	1 (1)

Gebiedsindeling de Kroon/Vitens

De Kroon bestaat uit de deelgebieden V1,V2.1,V2.2 en de plasdras (PD). Het land van Vitens bestaat uit de deelgebieden VW1, VW2, VW3, VW4, VM1, VM2, VO1 en VO2. De plasdras van Vitens is gelegen op VW4 grenzend aan de scheidingsloot met V2.2. Het puttenveld op Vitens zijn alle VW-deelgebieden.

Beheerders: Tijmen Blokhuis en Ben de Kruijff

Bijlage 2 Weidevogelgebied De Hoon

Inleiding

Sinds 2016 doen wij aan weidevogelbescherming samen met de vrijwilligers en leden van de Milieu Werkgroep Houten. De werkzaamheden voor de optimalisatie van het gebied worden steeds door een vrijwilligersgroep uitgevoerd. De monitoring van de weidevogels vindt plaats vanaf de kant en incidenteel in het veld van de gruttonesten. Om weidevogels te kunnen behouden op de lange termijn is het noodzakelijk dat er ieder jaar voldoende jongen groot worden en, zoals dat het, vliegvlug zijn. Op sommige factoren hebben we een klein beetje invloed.

In de maanden februari en maart hebben we af en toe ganzen verjaagd om de grasgroei een klein beetje te kunnen helpen. Dit blijkt nog lastig. Net zoals eerdere jaren constateerden we dat de vroege kuikens van de Kievit en de grutto weinig tot geen dekking hadden, wat vliegende predatoren in de kaart speelde.

We zijn een proef gestart met broedpalen voor scholeksters. Landelijk worden hiermee experimenten uitgevoerd. De broedbakjes zelf zijn gemaakt van gerecyclede verkeersborden die de gemeente Houten beschikbaar stelde. De bomen langs het helofytenfilter zijn wederom gesnoeid. Om de waterpeilen omhoog te zetten hebben we sinds begin dit jaar een plasdras pomp met zonnepanelen, die zonder accu functioneert. Dit jaar hebben we schapengaas aangebracht tussen de prikkeldraden langs het pad naar de windmolen.

Predatie

Afgelopen seizoen hebben we meermaals geconstateerd dat een buizerd weidevogelkuikens predeerde. Aan het einde van het seizoen hebben we mogelijk ook een geval gezien van predatie door vos.

Kuikenoverleving

Van de Kievit werden maar beperkt grote kuikens gezien. Of dat door predatie was of ook door voedselgebrek konden we niet met zekerheid vaststellen. Bij grutto hebben tenminste 2 paren jongen op de wieken gebracht. Tureluur lijkt matig tot goed, de scholekster ook redelijk. Op het schelpeneiland broedden scholeksters en die waren niet succesvol.

Broedeilanden

Het drijvende schelpeneiland in de grote plas werd wederom uitgekozen door een scholeksterpaar.

Broedpalen

Dit seizoen werden de 3 broedpalen nog niet in gebruik genomen door de doelsoort. Mogelijk moet de scholeksters nog even wennen aan de aanwezigheid hiervan. Elders in Houten was er wel enig succes hiermee.

Resultaten broedseizoen 2023

In chronologie vanaf 2019 ziet de ontwikkeling van het aantal broedparen er zo uit:

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Grutto	12	11		10	11	8	6	7
Kievit	12	18		26	33	33	26	28
Tureluur	3	4		6	5	5	5	6
Scholekster	1	1		1	1	4	3	3
Kleine plevier				1	1	2	1	1
Gele kwikstaart		2		2	0	0	0	1
Graspieper		1		1	0	0	1	0
Slobeend					2	1	1	1
Visdief							1	0

De aantallen weidevogels blijven op peil. De gele kwikstaart is na 3 jaar afwezigheid weer terug. Een verklaring hiervoor zou het groter areaal kruiden-/bloemenstroken kunnen zijn.

Andere soorten vogels die broeden op de Hoon zijn:

Witte kwikstaart, Krakeend, Kuifeend, Wilde eend, Kolgans, Grauwe gans, Brandgans, Meerkoet, Fuut.

Andere soorten vogels, die pleisteren, rusten en foerageren op de Hoon zijn: Zomertaling, Smient, Tapuit, Kneu, Putter, Kempphaan, Wintertaling, Zomertaling, Witgatje, Oeverloper, Canadese gans, Lepelaar, Watersnip, Torenavalk, Buizerd, Bruine kiekendief, Blauwe reiger, Sperwer, Slechtvalk, Visdief, Rietgors, Boerenzwaluw, Huiszwaluw en Oeverzwaluw.

Wij streven naar een optimaal weidevogelgebied. Om die reden zijn wij alert op het verbeteren van de wandelpadverbinding, de stuwen, het terugdringen van zuring en distel en het verder beperken van de ganzenoverlast om in het voorjaar wat sneller gewas op lengte te krijgen. Op dit moment wordt door gemeente al actief aan ganzenreductie gedaan (ontheffing van de provincie Utrecht voor het prikken van eieren).

Met de veehouder Miltenburg stemmen wij het maaibeleid af om meer frequent zaadtoppen af te maaien of extra maaibeurten in te lassen.

Beheerder: Siebe Bonthuis en Peter Peek

Bijlage 3 Verslag flora en fauna de Kroon/Vitens 2023

Dit jaar is er geen planten- en insecteninventarisatie uitgevoerd door miscommunicatie met de inventariseerders.

Uit eigen waarnemingen is te constateren dat de kruiden- en insectenrijkdom op de Kroon toeneemt. Ook is zichtbaar dat de grasmatten minder dicht worden, wat goed is voor de weidevogels. Door het inzaaien van geschikte plantengemengsels op delen van Vitens is daar een zeer bloemen- en insectenrijke vegetatie ontstaan. Dit leidde tot een explosieve toename van insecten vooral zweefvliegen, maar ook vlinders met koninginnenpage, kleine vuurvlinder, icarusblauwtje en argusvlinder als opvallende nieuwkomers.

Bijlage 4 Wormeninventarisatie De Kroon

Op 13 september 2023 heeft er een wormeninventarisatie plaats gevonden. Hierbij is het protocol van Jeroen Onrust gevolgd en uitgevoerd door een groep vrijwilligers. De tellingen en gewichtsbepalingen zijn in het veld gedaan, waarna de wormen weer in de grond zijn teruggeplaatst.

De meeste wormen zijn aangetroffen in de bovenste 5 cm net als de waargenomen insecten. In de zware rivierklei daaronder is vrijwel geen leven aangetroffen.

Tenminste 80% van de wormen waren rode, de rest grijze en een enkele pendelaar. Ongeveer 30% had een zadel. Op vier plaatsen zijn telkens 5 monsters genomen. De aantallen wormen zijn gemiddeld en de standaarddeviatie is bepaald.

De resultaten (aantal wormen en hun gezamenlijke gewicht) zijn per 20x20x20 cm grondmonster:

Locatie	Aantal (gemiddelde en SD)	Gewicht (gemiddelde en SD) in gram
V1A2 (midden)	6+-3	7+-10
V1A4 (midden)	4+-2	1+-1
V2A2 (midden)	8+-5	2+-1
Plasdras (west)	10+-3	10+-3

Gemiddeld over alle testlocaties zijn er 180+-100 wormen per m² met een biomassa van 88+-140 gram per m². De hoge standaarddeviatie toont aan dat er een aanzienlijke spreiding is in de individuele metingen per locatie en dat het heel lastig is harde conclusies te trekken. Omdat op locatie V2A2(midden) en in directe omgeving geen weidevogels broeden en locatie V1A4 het meest weidevogelrijk is kan wel gesteld worden dat er geen directe relatie is tussen de wormenpopulatie en het aantal broedparen weidevogels. Als de resultaten vergeleken worden met die van de inventarisatie in 2021 dan zijn er geen significante verschillen te ontdekken. Ook toen was de variatie in de afzonderlijke metingen per test locatie heel hoog, wat betekent dat er zeer lokaal grote verschillen zijn in de wormenpopulatie. Naast de wormen werden er ook verschillende gele, bruine en grote aardkruipers en larven van vliegen en kevers in de grond aangetroffen.

Bijlage 5 Samenstelling bestuur 2023

Voorzitter	Jan Buys
Penningmeester	Jaap ten Boer
Secretaris	Martin van Middelaar
Bestuurslid	Ben de Kruijff
Bestuurslid	Gerard van Zijl
Gast bestuurslid	Don Kooreman (milieuwerkgroep Houten)
Gast bestuurslid	Peter Peek (beheerder De Hoon)

Colofon

Fotomateriaal mag niet zonder toestemming van de maker worden overgenomen of gepubliceerd.

Stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk

Emailadres: info@wevs.nl

Website: <https://www.wevs.nl>

Jaarverslag samengesteld en opgemaakt door het bestuur

Juni 2023